

שִׁיחֹת קָלוֹת.

.III

יְרוּשָׁלַיִם.

יְרוּשָׁלַיִם!

והעיר רחבת ידים וגדולה, והעם מעט בתוכה, ואין בתים בנוים, וישבו שרי העם בירושלים; ושאר העם הפילו גורלות, להביא אחד מן־העשרה לשבת בירושלים עיר הקדש, ותשע היות בערים. ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלים. שבי הגולה מבבל כך עשו לירושלים. "עיר כלילת היום" שבה לקדמותה, ומיום שקבע בה דוד המלך את ארון ה' ובית המלך, היתה ירושלים למרכזה של יהודה וללב האומה, ושוב לא ראתה ארץ יהודה בישובה את ירושלים דלה ושפלה מיתר עריה. כל עוד שדרכה כף רגל יהודי על אדמת ארץ ישראל, שמעו חוצות ירושלים קול פעמיו והלמות לבו הפועם בחבה ל"עיר האלהים". וכשירושלים דללה ונתרוששה היתה הארץ כולה לחרבה, וכשנתרוקנה מבניה שהלכו שבי לפני האויב, הגיחו ובאו מכל פנות הארץ יהודים לאלפים ולרכבות ומלאו את מקום אדניהם האומללים שהורחקו בזרוע מארץ מולדתם ומעיר חמדתם ירושלים. וכשהקיץ הקץ לארץ, ואחרוני הגבורים נפלו על חומת ירושלים, וכשיגעה יד האויב למבוח את המף והנשים ופליטי האדם, שטו אזיקים על יתר הפליטה ויגלום בבליה. ובשנפרדו אלה מירושלים עיר קדשם ומקור דמעתם כבר דלל ולא היה בהם עוד כה לבכות ולהרים קול, והשמיעו כבלי הברזל את שירתם המזורה, ונתנגלגל הד צלצולה בכל חרבות היכליה, והתגנבו לתוך הלבבות המעטים של דלת העם הפזורה ועיר שם, ועיר שם, בין עיי מפלה ואנחות אחים פצועים נאנקים בגסיסתם. וכשנדם צלצול הברזל על אדמת ישראל, ובני ציון היקרים נרדפו בלי כח הרחק הרחק מארץ מולדתם יעיר חמדתם, נשאו את אהבתם העמוקה לארץ ישראל ולירושלים עיר קדשה, וכח אן בפיהם, ומלה אין בלשונם. ואך נחו מעט מעטל הדרך ושם ישבו, על נהרות בגל, מיד נפתח פיהם ובסערת עז התפרצה מלבבם זו השבועה שנשאוה במסתרי נפשם מהרגע הראשון שסחבום מתוך ירושלים, ושחפצו להשמיעה בשער העיר בשעת פרידה, אלא שכח לא היה בהם, ועכשו אך ישבו, מיד עמדו ושלחו את שבועתם הקדושה לירושלים על ידי הנהרות השוטפים:

אם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם -- תִּשְׁכַּח יְמִינִי!
 תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי לְחַיֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶיךָ,
 אִם -- לֹא אֲעִלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי!

ומד כששנו עולי הגולי לארץ ישראל, וישבו שרי העם בירושלים; ושאר העם הפילו גורלות, להביא אחד מן העשרה לשבת בירושלים עיר הקדש.
 וכשבאו שוב ימים רעים לישראל, והמלחמה הגדולה החלה, נקבצו ובאו היהודים מכל ערי יהודה לירושלים להלחם בשעריה לחיים ולמות. והגבורות והנפלאות שהראו אז גבורי ישראל -- ישתוממו עליהן כל באי עולם עד היום. וכשעברו היהודים השבויים דרך שער הגצחון ברומא, לא נשמעה שבועתם הגדולה מפני קול ההמון הרומי ברעה; וכשנלחמו אחרוני הגבורים בזירה עם פריצי החיות לא נשמעה שוב שבועתם הגדולה מפני קול נהם הכפיר ותרועות ההמון הפרוע, ואך הארי שמע בשעת פריקת עצמותיהם של גבורי עולם אלה תחת מלעותותיו החזקות -- אחרונת אנהתם ושבועתם הצורבת...

והנלות המרה היפילה אותנו עד עפר, והסחה מלבנו לאט לאט את גאוננו; אך את השבועה הקדושה של אבותינו היקרים לא שכחנו, והיא היתה לוחמת בלבבנו, ובתפלות הזכות ששפכנו לאלהינו קבענו את ירושלים בראש. וכשקם בנו משורר לנחם את עמו ולדוית, כנור לשיריו, היה מקדיש את מיטב כשרונו, מתנתיה, לירושלים; וכשקם אחד מאתנו והשליך את נפשו מנרד לעבור ארמות ימים, לחונן את עפר ארצנו, היה פותח את כל נפשו ושופך את כל רוחו בתוך העיר ירושלים.

וכשבאה עת להגנה באחרית הימים, והפרשנו תרומה אחד מרכווא שבנו לשלחהו לשם, לא שלחנו אלא את הזקנים המעטים שכבר גמרו את חשבונותיהם עם החיים, ללכת לארץ אבות, ובמבורה של ירושלים יעמדו ויתודו לפני מותם על הטאנו, חטאת העם כולו, שכך שמר את צואת גבוריו, שכך זכר את שבועתם הקדושה, שכך יודע הוא לכפר על דם גבוריו הנשפך כמים.

וימים אחרים באו, והעם התחיל זוכר את חובתו לארצו, ואנשים באו וידעו את חובתם לעמם, וההללו לכפר בזעתם ודמם על הטאת עמם, וההללו להחיות את נשמות ארצנו. וצעירים למאות נהרו מכל ארבע כנפות הארץ לארץ חמדתנו ושירת התחיה בפייהם:

עוד לא אֲכַבֶּה תְּקִיָּתֵנו,
 הַתְּקָנָה הַנּוֹשָׁנָה
 לְשׁוֹב לְאַרְץ אֲבוֹתֵינוּ,
 לְעִיר קְדוֹת הַקָּנָה!

וברכת עמם מלוח אותם על דרכם.

וכשבאו אלה לירושלים וראו את שליחי העם, הזקנים, ואת חורבני עמם הנורא --

נרתעו לאחוריהם. אל נא נתערב, אנו שליחי העם השב לתהיה, עם אלה המעידים על מפלתו וחורבנו. ולמען לא יהיו להם אלה למוכרי עון, התרחקו הצעירים מירושלים ושמו פניהם מערבה, צפונה, מזרחה ודרומה, ואך אליה לא יגיעו. ורק שנים שלשה מטובי העולים לא נפרדו מירושלים בצרתה וזארבנה. אם העם המא בשלוחו אלה עד היום, אך יעשה את החטאה הגדולה הזאת וימנע את בניו הטובים, הבונים, המחיים מעירו זו הראשונה, ששבועת אבות מרפרפת ותלויה עליה? אך מה כה שנים, שלשה במחנה גדול, ומה קולם כי ישמע? די להם שאת נפשם הצילו ודייהם השקיעו בתוך הרבות העם והעיר.

והתפללות הזכות מעלות לפני אלהים את ירושלים בראש, ושירת התהיה מוסיפה להזכיר את העיר בה דוד תנה, אך מה כה אלה נגד החורבן של עמנו, העם שירד פלאים? ובינתיים – ופרחו הקברים על הר הזיתים, זקנים מסתלקים וזקנים אחרים באים וממלאים את מקומם, ותרים להם קברות במעלה ההר... והנה פלא! יחד עם פרחי הקברים צמחו על אדמת ירושלים גם צמחי חיים חדשים; אמנם עניים בכמותם ודלים מאד הם פרחי החיים החדשים, אך ילדים וצעירים הם אלה, ואת עיניהם הם נושאים לא להר הזיתים. עוזבים ודלים הם אלה, ובשפלות ידים גדלו אותם אמותיהם האומללות המצפות לרחמי אהיהם שבגולה, ולפרומות הצדקה מקופסות רמבעוה"ג. אך גם בעניותם לא מתו, ויוסיפו להתהלך בעיר לארכה ולרחבה. ופתאום ויעמדו והנה קהל גדול, למעלה מששת רבוא ישראל. והעיר צרה מהביל אותם והם יושבים צפופים ודחוקים בידי נכרים, והמקומות הקדושים ביותר – זרים מושלים עליהם. אך, "ירושלים – הרים סביב לה!" וההרים עוטפים דישא ומפיצים ריח בשמי פרוהים, והם קוראים קול גדול: "בואו אלינו, הנה מקום רחב אתנו, הרחיבו את ירושלים והגדילוה פי שבעה, – והיתה ל"עיר כלילת יופי" כמקדם; באו, שרי העם" וגדולו ו"שבנו בירושלים"; ושאר העם הפילו גורלות להביא אחד מן העשרה לשבת בירושלים עיר הקדש", כי "העיר רחבת ידים וגדולה והעם מעט בתוכה, ואין בתים בניים" מסכיבה.

אך מי טהריש את האזנים, ולמה אין הקול נשמע?

ולחש סתרים מתנשא ברוח: "והיה כי ישמע הקול הזה ויבינו לו, ויקמו בני העם וישבו לעיר המדתם, ובנו בה היכלי תפארה וישבו בה אצילי העם ושריו, ויבנו בתי מלאכה לעניים ויחיו את הרעבים, ויפריחו את העיר, אז יבא האות הגדול, אות הגאולה, כי על אדמת אבותם עומדות רגליהם, וההיסטוריה שלהם חוזרת לקדמותה, וכל היקר והנשגב והטוב שהיה לישראל בעליה הראשונה ובעליה השנייה יהא גם בעליה השלישית והאחרונה".

✱ ✱

✱

שיחות קלות

ובימינו אלה זכינו לשמוע את קול הקריאה: נשובה לירושלים! וקריאת-כשורה זו מוכרזת על-ידי מוסד של תודה, ואחד מטובי בנינו טרל על ההרים סביב לה, לירושלים. ושמע את הקול הנשא מבין ההרים זה רבות בשנים, שמע ויבן לו; ואל אחיו שבארץ השמע את הקול; ואל הגולה שב ובשורת-כרוז הביא להם: נשובה לירושלים! ואת קול הקריאה שצד מן ההרים הנפלאים מסר להם, לאחיו שבגולה.

ודם?—הישמעו את הקול? הזבינו לו?

כי הנה על ההרים עומדות הגלינו בשערי ירושלים: ההיסטוריה שלנו חוזרת

לקדמותה.

